

Др Александар С. Мојашевић

**ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА
ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА**

Ниш 2019.

Др Александар С. Мојашевић

ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА

Издавач

Правни факултет Универзитета у Нишу

За издавача

Проф. др Горан Обрадовић, декан

Рецензенти

Проф. др Александра Јовановић

Проф. др Љубица Николић

Проф. др Бранко Радуловић

Технички уредник

Владимир Благојевић

Штампарија

Графика Галеб Ниш

Тираж

100

ISBN 978-86-7148-261-5

Рад је резултат истраживања на пројекту: „Усклађивање права Србије са правом Европске уније”, који финансира Правни факултет Универзитета у Нишу у периоду 2013-2019. године.

© Центар за публикације Правног факултета Универзитета у Нишу

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	9
УВОД	11
ГЛАВА 1.....	15
ПОЈАМ И ЗНАЧАЈ ЕКОНОМСКЕ АНАЛИЗЕ ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА	15
1. Разграничење појма „конфликт” и појма „спор”	15
2. Начини решавања (грађанскоправних) спорова.....	18
3. Правни појмови у оквиру економске анализе парничног поступка.....	21
4. Шта проучава економска анализа парничног поступка?	23
5. Статистички подаци о (не)ефикасности парнице у Америци	25
6. Тренд повећања административних трошкова у Америци	30
ГЛАВА 2.....	33
ОСНОВНИ ЕКОНОМСКИ МОДЕЛ ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА.....	33
1. Појам друштвених трошкова парничног поступка	33
2. Минимизација друштвених трошкова парничног поступка	36
3. Израчунавање очекиване вредности од тужбеног захтева, суђења и поравнања	37
4. Фактори који утичу на покретање парничног поступка и вођење парнице.....	40
5. Модел различитих уверења или модел оптимизма	43
6. Модел асиметричних информација	46
6.1. Туженикове стратегије склапања поравнања у моделу асиметричних информација.....	47
6.2. Учесталост тужиочеве победе на суђењу (Шавелов модел асиметричних информација)	51
7. Приватни и друштвени подстицаји за покретање поступка и вођење парнице.....	57
7.1. Појам и врсте приватних и друштвених трошкова и користи од парнице	57
7.2. Тенденција ка (пре)великом броју парница: пример 1.....	61
7.3. Тенденција ка (пре)малом броју парница: пример 2	62

8. Подаци емпиријских студија о дивергенцији приватних и друштвених трошкова и користи од парнице	63
9. Утицај дивергенције приватних и друштвених трошкова парнице на ниво пажње починилаца штете.....	69
10. Корективна политика у вези са дивергенцијом приватних и друштвених трошкова и користи од парнице	71
10.1. Примена корективне политике – практични примери	75
11. Остале друштвене користи од парнице.....	80
11.1. Компензација оштећеног као друштвена корист од парнице	80
11.2. Осигурање починиоца штете и однос према компензацији оштећеног	83
11.3. Тумачење права и креирање ставова према држави и праву као друштвене користи од парнице	85
12. Утицај поравнања на дивергенцију приватних и друштвених трошкова и користи од парнице	86
13. Дивергенција приватних и друштвених трошкова и користи од поравнања.....	88
13.1. Да ли парница или поравнање обезбеђује ефикаснију превенцију?.....	92
14. Остали фактори дивергенције користи и трошкова од поравнања.....	96
15. Механизми подстицања поравнања у правном систему САД-а	100
16. Дивергенција приватних и друштвених подстицаја у вези с парничним трошковима	102
16.1. Појам дивергенције приватних и друштвених подстицаја у вези с парничним трошковима	102
16.2. Утврђивање висине штете и друштвена оправданост трошења у парници.....	104
16.3. Корективна политика у вези с парничним трошковима	108
ГЛАВА 3	111
ПРОШИРЕНИ ЕКОНОМСКИ МОДЕЛ ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА.....	111
1. Алокација парничних трошкова.....	111
1.1. Појам америчког и енглеског правила о сношењу парничних трошкова	111
1.2. Покретање поступка и алокација парничних трошкова	114
1.2.1. Ефекти америчког и енглеског правила на покретање поступка.....	114
1.3. Учесталост поступка и алокација парничних трошкова.....	116

1.3.1. Ефекти америчког и енглеског правила на учесталост поступака	116
1.3.2. Ефекти других правила о сношењу парничних трошкова на учесталост поступака	118
1.3.3. Утицај ризика на учесталост покретања поступака.....	119
1.3.3.1. Америчко правило и утицај ризика на учесталост покретања поступака	119
1.3.3.2. Енглеско правило и утицај ризика на учесталост покретања поступака	122
1.4. Одлука о одласку на суђење или поравнање и алокација парничних трошкова	125
1.4.1. Америчко и енглеско правило и учесталост суђења	127
1.4.2. Друга правила о сношењу парничних трошкова и учесталост суђења	130
1.4.3. Ефекат ризика на учесталост суђења	131
1.5. Ефекти америчког и енглеског правила на парничне трошкове.....	133
1.6. Практичне импликације модела алокације парничних трошкова ...	135
1.7. Емпиријске студије о алокацији парничних трошкова	141
2. Тужбе негативне вредности	145
2.1. Појам тужбе негативне вредности	145
2.2. Примери тужби негативне вредности	147
2.3. Друштвена корист од тужби негативне вредности.....	149
3. Добровољна размена информација између парничара	152
3.1. Формални и неформални методи добровољне размене информација.....	152
3.2. Ефекат откривања и размена информација.....	153
3.3. Проблеми у добровољној размени информација.....	156
4. Принудно откривање информација пре суђења.....	157
5. Размена информација и поравнање	161
5.1. Добровољна размена информација и поравнање.....	161
5.2. Принудна размена информација и поравнање.....	163
5.3. Ефикасност принудне и добровољне размене информација.....	165
5.4. Поступак откривања у моделу оптимизма и моделу асиметричних информација.....	168
6. Улога адвоката у економском моделу парничног поступка	171
6.1. Методи плаћања адвоката и подстицаји за заступање и одлазак на поравнање или суђење	172
6.2. Контингенцијска накнада и учесталост поравнања	174
6.3. Предности контингенцијске накнаде у односу на фиксну накнаду.....	177
6.4. Предлози нових метода плаћања адвоката.....	180

6.5. Зашто је контингенцијска накнада забрањена?.....	182
6.6. Тржиште адвокатских услуга	183
6.7. Агенцијски проблем између адвоката и клијента.....	188
6.7.1. Извор агенцијског проблема између адвоката и клијента.....	188
6.7.2. Критеријуми одабира адвоката	189
6.7.3. Рекламирање адвокатских фирми – за и против	190
6.7.4. Метод плаћања адвоката у нашој земљи и агенцијски проблем	192
6.8. Поглед на улогу адвоката из угла Бихевиористичког права и економије	195
6.8.1. Различити модели саветовања клијената од стране адвоката ...	199
6.9. Улога осигурања у економском моделу парничног поступка.....	202
6.9.1. Подстицаји за покретање поступка у присуству осигурања	203
6.9.2. Подстицаји за одлазак на суђење или поравнање у присуству осигурања.....	204
6.9.3. Дивергенција друштвених и приватних интереса за закључење уговора о осигурању	207
ЗАКЉУЧАК.....	209
СКРАЋЕНИЦЕ И ОЗНАКЕ.....	237
ЛИТЕРАТУРА.....	239
ПОДАЦИ О АУТОРУ.....	250